

Sosyal Bilimlerde Arařtırma Yöntemler-I

Dr. Öğr. Üyesi Engin SARI

Sosyal Bilimlerde Realizm

Emile Durkheim (1858-1917)

- 1893-Toplumsal İşbölümü (Dr. Tezi) (mekanik – organik dayanışma / ilkel-endüstriyel toplumlar)

conflict, chaos, and disorder as pathological phenomena to modern society, whereas Marx highlights class conflict

1895- Sosyolojik Yöntemin Kuralları

a) It must have a specific object of study.

b) Objective scientific method (without prejudice, subjective judgement)

- 1897-İntihar (social fact, social integration levels – [Protestants](#) and Catholics)
- 1912- Dinsel hayatın ilk formları
- (religion as a social phenomenon- nesnelere duygu ve güç atfetme: totem, bütün dinlerde bulunan kutsal.... ortak yaşam belli bir yoğunluk ölçüsüne vardığında dinsel duygunun ve coşkunun uyanmasına yol açar.
- *Birey, kendini tanıyamayacak ölçüde* heyecan duyar ve anlam verebilmek için çevresindeki nesnelere yüce anlamlar, kutsal değerler, olağanüstü güçler yükler.
- Toplum ideal yaratarak kendini yaratır. Kısacası ideal, birlikte olma duygusunun coşkusuyla, toplumun kendisi hakkındaki düşüncesinden oluşur. İdealsiz bir toplum olamaz)

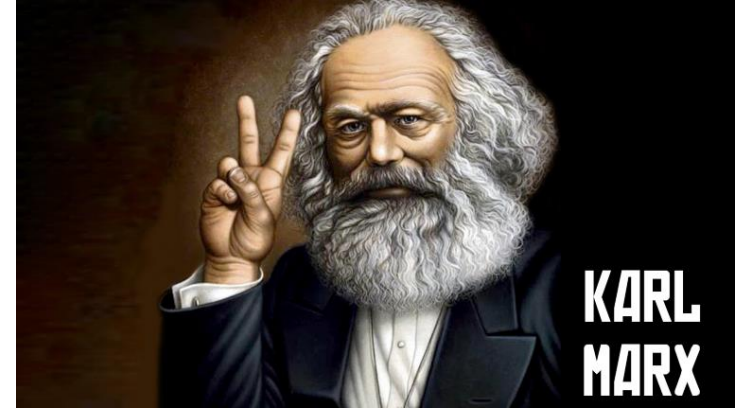
- Pozitivist sosyal bilim teorik terimleri, işlemselleştirir.
- İşlemselleştirmek en önemli aşamadır çünkü gözlem ve ölçme için gereklidir.
- Çünkü bilim gözlenebilir fenomenler arasında yasa benzeri ilişkileri keşfeder ve kurar.
- Toplumsal rol ve sınıf ya da tabakalaşma kavramları örneğin...
- Rol: haklar, yükümlülükler ve toplumsal bir konuma ait davranış ve tutum beklentileri seti...
- Dışsal uyarıcılarla – davranış örüntüleri arasındaki ilişkiye bakar..
- Kişinin rolü verili midir? Tümdengelimsel açıklama modeli..
- Oysa ki toplumsal eylem inşa edilmiştir. Anlam yapılarını analiz etmez, pozitivism...

- Sınıf kavramına bakalım...
- Amerikan pozitivismi sıkça kullanır. Avrupa toplumsal teorisinden kaynaklanır ama Amerika'da pozitivistleşmiştir.
- Marx, realist bir tarzda kullanır. Doğrudan gözlenemeyen, tarihsel olarak mevcut ve üyelerinin ortak çıkarlarından ve bilinçlerinden potansiyel olarak haberdar oldukları, toplumsal bir bütünlük...
- Oysa pozitivist sosyal bilim, sınıfı teorik bir kavram kabul eder ve onu gözleyip ölçebileceği hale getirir, yani işlemselleştirir.
- Nasıl?

- Gelir, servet, statü ve eğitim düzeyi...

Marx ve Realizm

- Kapitalist üretim tarzının içsel yapısını analiz eder.
- Çeşitli üretim tarzları tespit eder: ilkel komünal, köleci, asya tipi, feodal, kapitalist
- Sosyal hayatı altta yatan bu yapılar aracılığıyla açıklamaya çalışır.
- Bu yapılar, bu yapılardaki nedensel mekanizmaların keşfi ile kavranabilir.

- Bilimsel açıklama nedir?
- Nedensellik anlayışı
- Pozitivist açıklama anlayışının reddi
- Ancak sosyal olguların ve formasyonların nesnel bir bilimi vardır
- Kibritin yanmasının, pozitivistler ve realistlerce nasıl açıklandığını hatırlayalım ya da insanın duyma mekanizması/düzeni

Toplumda Altta yatan mekanizma ya da yapı var mıdır?

- Altta yatan nedenler, ara mekanizmalar
- Marx, yapısal mekanizmaları araştırır ancak yapıyı oluşturan öğelerin birliğini öngörür.
- Yapı nedir?
- Bu öğelerin birliğini sağlayan şey, hepsinin altında tek bir nedensel mekanizmanın olmasıdır.
- Farklı üretim tarzlarının yapılarını inceler
- Ancak hiçbir tarzın da saf bir form içinde bulunmadığını belirtir.

- Marx'ın realist sosyal analiz yöntemi iki aşadan oluşur:
- 1. her üretim tarzının içsel yapısının betimlenmesi. Bu teorik bir etkinliktir: nedensel mekanizma modellerinin oluşturulmasıyla yapılır.
- 2. belli bir toplumda farklı üretim tarzlarının bulunma biçimi ve bunu izleyen sosyal ve politik sonuçların analizi

- Marx, 18. yy ve 19. yy politik ekonomisine bazı metodolojik itirazlar geliştirmiştir. Bu itirazlar onun bilim anlayışı hakkında açıklayıcıdır. Bu itirazları dört başlıkta toplayabiliriz
- 1. tarihte emeğin rolü: Ona göre , emek maddi nesnelere üreterek insan dünyasını yaratır. İnsan emeği aracılığıyla hem dünyayı değiştirir hem kendini.
- 2. maddi üretimdeki belirli sosyal iliřkiler, üretim sürecine giren Şeylerin, bu sürece nasıl gireceđini belirler.
- 3.tüm toplumlara uygulanabilir doğal ekonomik yasalar yoktur. Yasalar belirli üretim tarzlarına özgüdür. Buradan Őu önemli sonuç çıkar: görüntü ile realite arasındaki fark.
- 4. Vulgar ekonomi, sosyal ve ekonomik yaşamın görünen taraflarını analiz eder. Daha derindeki altta yatan tabakaya, ze, realiteye bakmak gerekir. Grng ve realite arasındaki farkın önemini iki Őekilde ne sürer a) bilimin niteliği) politik ekonominin niteliği

- a) şeylerin dış görünüşü ile içsel özü aynı olsaydı, bilimsel açıklamaya gerek kalmazdı, der. Bilimler gerçeklik aracılığıyla görüneni açıklar. Görünenlerin yanıltıcı olabileceğinin bilim açıklamasaydı, hiçbir bilim ilerleyemezdi.
- b) politik ekonomi açıklaması meta fetişizmi: kullanım değeri – değişim değeri. Meta üretiminin esas olduğu bir sistemde, nesnelere değişim değeri için üretilir. İnsanlar bu değişim değerinin insan emeğinin sonucu olarak değil, metanın doğal özelliği olarak görür.
- Görünüşte kapital , doğal bir üretkenliğe sahip görünür. Oysa ki üreten emektir.

- Tarihsel materyalizm: üretim ilişkileri toplumların ekonomik temelini oluşturur ve hukuki, ideolojik, politik, kültürel üstyapı buradan doğar.
- Bir toplum tipinden, diğerine geçişin temel kaynağı üretim güçleri ile sosyal üretim ilişkileri arasındaki çelişkidir.
- Kapitalist sosyal formasyon son çelişkili üretim sistemidir. Kapitalizmin sona erışı ile toplumsal çatışmalar da sona erecektir (sınıfsız toplum).

- Madem bir hakikat yok, ama toplum olmamız, iletişim kurmamız bir hakikat kategorisi olduğunu varsaymamıza bağılı. Ve bu hakikat kategorisinin içi, karşılıklı iletişimde, sosyal ilişkilerle, toplumsal olarak dolduruluyorsa, yani hakikat toplumsal olarak inşa ediliyorsa, nasıl inşa edildiği neye bağılıdır. Güce mi? Güç/iktidarı da bölümlere ayırabiliriz, ekonomik, politik, toplumsal, kültürel...